

D ů v o d y:

Otázku, zda a pokud i žalovaný Alois K. odpovídá za tělesné poškození, způsobené jeho nedospělou dcerou žalobkyni, lze v souzené věci posouditi jedině s hlediska § 1309 obč. zák., který ovšem předpokládá, že jmenovanému lze přičísti nějaké zaviněné opominutí, týkající se svěřeného mu dohledu nad dítětem. V té příčině však schvaluje nejvyšší soud plně stanovisko odvolacího soudu. Dohled na děti jest podle § 139 obč. zák. v mezích práv a povinností tam uvedených svěřen oběma rodičům, a to, jak dovolání správně poukazuje, společně a nedílně, leč z toho nelze dovoditi nic více, než že každý z obou rodičů jest k jeho výkonu v celém jeho rozsahu s a m o s t a t n ě oprávněn i povinen, že práva i povinnosti obou rodičů jsou si zde rovnocenné a že dostačuje tedy, vykonává-li je jeden z nich. Není tudíž tento dohled na matku dítěte přenesen otcem, jak zřejmě předpokládá dovolatelka, nýbrž dotčená povinnost tkví přímo v zákoně, ba z ustanovení § 141, druhé věty (péče o tělesnou výchovu), lze dokonce vyvoditi jakési přednostní právo a pochopitelně i odpovídající povinnost matky k doзору, což odpovídá i požadavkům skutečného života, kde otec je zpravidla převážnou část dne vázán svým povoláním, jež mu umožňuje plniti jeho stěžejní zákonnou povinnost k rodině, t. j. povinnost vyživovací. Z toho však plyne nutně, že žalovaný Alois K. nezanedbal žádnou zvláštní jemu uloženou povinnost ani péči o dohled na dítě tím, že se rozhodujícího dne ze svého bytu vzdálil za jakýmkoliv účelem; dostačuje, že dítě zůstalo pod dohledem matky, která za dohled odpovídá samostatně. Že by snad byla v té příčině nespolehlivá při takovémto dohledu, žalobkyně před procesním soudem netvrdila ani neprokázala, a nebylo zde proto ani důvodu k tomu, aby snad žalovaný dával své manželce nějaké pokyny, týkající se tohoto dohledu. Avšak žalovaného Aloise K. nelze činiti odpovědná za nehodu ani proto, že se manželka ukázala snad hledíc na svěřený jí dozor osobou nezdatnou, neboť za manželku, které jest tato povinnost uložena přímo zákonem a nikoliv přenesena jíř samým, podle zákona neodpovídá. Rozhodnutí Gl. U. n. ř. č. 5042, na které dovolání poukazuje, se na souzený případ nehodí, neboť nehledě na to, že tam nešlo ani o závazek podle § 1309 obč. zák., shledáno tam nedílné zavinění obou manželů v tom, že vědomě ponechali svému nedospělému synu držbu t. zv. »vzduchovky«, kdežto v souzeném případě žalovaný Alois K. ani nevěděl o protiprávním jednání své manželky, která dala dítěti nůžky do rukou.

Čís. 16402.

K výkladu § 12, odst. 2 a 3, vládn. nař. č. 107/1932 Sb. z. a n. o jízdě motorovými vozidly.

Nemá-li řidič motorového vozidla přehled po jízdě dráze, musí voliti takovou rychlost, při které je za všech okolností pánem rychlosti, t. j. musí míti možnost, aby mohl okamžitým jejím omezením čeliti

i takové překážce, která by se mu objevila v jízdní dráze při tom, jak se mu jízdní dráha stává jen na zcela krátkou vzdálenost přehlednou.

Kdy je tu v určitém případě takováto přiměřená rychlost motorového vozidla, při níž možno zastavit vozidlo i na zcela krátkou vzdálenost, jest posouditi v konkrétním případě podle jednotlivostí pro tuto otázku rozhodujících.

Rozhodující měřítko pro posouzení rychlosti, při níž je možno zastavení na krátkou vzdálenost.

Posouzení příčinné souvislosti zanedbání věcné opatrnosti v užití rychlosti se srážkou cyklisty a z ní vzešlymi škodnými následky.

(Rozh. ze dne 19. října 1937, Rv I 986/36.)

Dne 15. října 1933 odpoledne jeli oba synové žalobkyně Jan a Karel H. na jednom jízdním kole po státní silnici ze Z. do R. Ž. a při tom se srazili s protijedoucím automobilem řízeným osobně žalovaným jako vlastníkem. Tvrdíc, že srážku zavinil žalovaný mimo jiné tím, že žalovaný řezal zatáčku, kde došlo ke srážce, a že jel značnou rychlostí, že teprve v posledním okamžiku strhl automobil doleva, že nedal výstražné znamení před vjezdem do zatáčky a že kdyby byl žalovaný jel na vnější straně silnice, že by byl spatřil chlapce na vzdálenost 25 až 30 m, a kdyby byl jel pomaleji, že by byl mohl ihned zastavit nebo se včas vyhnouti, domáhá se žalobkyně, matka Jana a Karla H-ových, na žalovaném vlastníku vozidla zaplacení 16.570 Kč jako náhrady škody. Proti žalobě namítl žalovaný, že jel po silnici od G. H. do B. po levé straně ve směru jízdy rychlostí 45 až 50 km, že asi 100 m před nepřehlednou zatáčkou, kde přestává asfaltová silnice, zmírnil rychlost jízdy, dával výstražné znamení před vjezdem do zatáčky, držel se levé strany silnice a že když chtěl vůz v zatáčce, která tvoří pravý úhel ve směru jízdy žalovaného do prava zatočiti na pravou stranu, spatřil najednou před sebou na vzdálenost jednoho metru jízdní kolo s dvěma chlapci, že když v té chvíli vykuploval motor, že zastavil, a tu již třeskla vzduchem rána, zařinčelo sklo a jeden z obou hochů vletěl do automobilu tak, že ve voze měl hlavu a ruce a venku na chladiči nohy, konečně, že automobil, který stál příliš blízko u živého plotu, popojel ještě do předu a znovu se zastavil. Soud první stolice neuznal žalobní nárok důvodem po právu. Důvody: Místním ohledáním zjistil soud, že silnice vedoucí od G. H. do B. tvoří v místě, kde došlo k srážce automobilu žalovaného s jízdním kolem, na kterém seděli bratři H-ové, oblouk v pravém úhlu, zahýbajíc se ve směru do B. dosti ostře do prava. Uprostřed toho úhlu jest můstek přes potok »K.«, 6 m dlouhý. Silnice se v oněch místech svažuje od B. k můstku, takže její klesání činí asi 3 m na 100 m od B. S opačné strany od G. H. se silnice svažuje opět k můstku asi 2 m na 100 m. Silnice není asfaltovaná a sklání se dovnitř úhlu se sklonem asi 30 cm. Po zevní straně má silnice příkop 80 cm široký. Šířka silnice od patníků jedné strany k patníkům druhé strany činí 9 m. Po levé straně jest živý plot a po pravé straně směrem do B.

byl v čas srážky rovněž živý plot asi $1\frac{1}{2}$ m vysoký. Asfaltová část silnice směrem od G. H. se končí 160 kroků před můstkem. Automobil žalovaného jest osobní vůz značky »Tatra«, dvouválcový, šířka vozu činí 1.48 m, délka 3.80 m. Stopy jízdy automobilu vedly s počátku asi $13\frac{1}{2}$ m před můstkem ve směru do B. přibližně uprostřed silnice a uhnuly se pak najednou náhle doleva ve směru jízdy automobilu a vedly pak — tedy ještě před můstkem — po levé (správné) straně silnice přes můstek a po můstku ještě asi na vzdálenost 19 m od konce můstku, při čemž vedly před zastavením se automobilu zase poněkud do prava směrem na střed silnice, jak je patrné také podle střepein skla, které ležely asi dva metry vzdáleny od levého příkopu ve směru jízdy auta, a z toho, že kolo narazilo na automobil z prava. Žalobkynino tvrzení, že žalovaný zatáčku řezal a že tak nedbal opatrnosti při jízdě, nemá tedy opory ve výsledcích místního ohledání. V otázce rychlosti jízdy automobilu zjistil soud znaleckým posudkem Ing. Františka H. a Ing. Jaroslava P., že žalovaný jel v zatáčce přiměřenou rychlostí, neboť když jel v takovém ohybu silnice po levé straně a tedy zatáčku tak vytočil, jak bylo zjištěno podél stop automobilu, a nedostal smyk, nemohl jeti značnou rychlostí. Znalci mohli jen udati, že nejel rychlostí 45 km, ježto by byl dostal smyk. Poněvadž žalovaný slyšený jako strana seznal, že zmírnil v zatáčce na neasfaltované silnici rychlost na 25 km za hodinu, a jiného důkazu, jenž by správnost tohoto seznání vyvrátil, není, a seznání to jest částečně podporováno znaleckým posudkem, má soud za dokázáno, že žalovaný jel asi 25 km rychlostí v zatáčce, tudíž již před srážkou. Týmž seznáním zjistil soud, že 15 až 20 m před zatáčkou dal znamení houkačkou. Jest tedy dokázáno a soud nabyl přesvědčení, že žalovaný dal před vjezdem do zatáčky výstražné znamení a že jel přiměřenou rychlostí, a to po levé straně ve směru jízdy. Podle polohy poraněného Karla H., který ležel na levé straně silnice ve směru do B. na okraji můstku, a podle stop střepein skla z tabule automobilu, jest zjištěno, že k srážce automobilu a jízdního kola došlo přímo za můstkem ve směru do B. Podle posudku svrchu jmenovaných znalců má soud za prokázáno, že automobil jel po srážce ještě asi 18 m. Z prudkého nárazu Jana H. na předek karoserie a z polohy poškozeného Karla H. a dále z toho, že Jan a Karel H. jeli s kopce a že na kole seděly dvě osoby, usuzuje soud a má za prokázáno, že kolo jelo rychleji než automobil, a to kolem 30 km za hodinu, jak správně usuzovali též znalci. Seznáním svědků jest dokázáno, že stopa jízdního kola byla zjištěna asi 30 až 40 kroků od místa srážky, že vedla po pravém kraji silnice ve směru jízdy kola v banketu silničním a že nebyla sice nápadně klikatá, ale také ne přímočará. Znaleckým posudkem má soud za prokázáno, že v zatáčce, kde se nehoda stala, je rozhled ze středu silnice zase přibližně na její střed asi na vzdálenost 28 m a že automobil v okamžiku srážky nestál, nýbrž ještě jel asi 18 m. Na podkladě právě vylíčeného, soudem zjištěného stavu věci dospěl soud k přesvědčení, že žalovaný nezavinil ani nespolutzavinil srážku s cyklisty, neboť jel po levé straně ve směru své jízdy mírnou rychlostí, dal výstražné znamení

před vjezdem do nepřehledné zatáčky a nemohl při náležitě a obvyklé pozornosti a dbalosti předpokládati, že opačným směrem jede po pravé, tedy nesprávné straně silnice, nějaké vozidlo značnou rychlostí, tedy bez zachování nejdůležitějších pravidel při jízdě v tak nepřehledných místech. V jednání žalovaného proto soud neshledal zanedbání normální obvyklé, náležité opatrnosti řidiče automobilu v zatáčkách, tedy zavinení nebo spoluzavinení. Není proto žalobní důvod podle občanského zákona splněn. Soud naopak dospěl k přesvědčení, že srážku zavini-li Jan a Karel H., a to výhradně sami tím, že neovládali kolo, na kterém oba seděli proti zákazu, na němž visela ještě aktovka a které jelo příliš velkou rychlostí, jsouce obsazeno dvěma osobami, jedouc v nepřehledné zatáčce s kopce po nesprávné straně obvyklé jízdy a nejsouc opatřeno — jako každé kolo — náležitým brzdícím zařízením hledíc na zatížení, rychlost jízdy a nedostatek ovládní kola. Žalovanému se tedy podařilo dokázati, že žalobkynina škoda byla způsobena vinou obou jejích synů, tedy osoby třetí, a že nemohl škodě zabrániti, ačkoliv dbal všech předepsaných a s odborného hlediska potřebných opatření při řízení vozidla, takže žalobní důvod není ani podle zák. č. 162/1908 ř. z. odůvodněn. Neuznal jej proto soud důvodem po právu. O d v o l a c í s o u d potvrdil napadený rozsudek. D ů v o d y: Za celého řízení nevyšlo na jevo nic a ani znalci nemohli poukázati na něco, co by nasvědčovalo, že žalovaný nedbal předpisů o jízdě motorovými vozidly, zejména § 12 nař. č. 107/1932 Sb. z. a n. Zjistil-li první soud, že žalovaný před zatáčkou dal výstražné znamení houkačkou a že podle stop jel v zatáčce po správně straně a přípustnou rychlostí, nemůže odvolatelka požadovati na žalovaném, aby si při jízdě počínal s kromobyčejnou opatrností a předvídavostí, zejména, aby opakoval výstražné znamení, když toho poměry v souzeném případě ani nevyžadovaly. Nemá vlivu na hodnotu znaleckého posudku, jestliže jej znalci na zvláštní dotaz opravili tak, že nemohou na základě spisů tvrditi, že by byl žalovaný při jízdě s kopce přibrzdil. Vždyť zároveň podotýkají, že jel-li žalovaný přiměřenou rychlostí, že ani brzditi nepotřeboval. Z toho plyne, že podle výsledků provedených důkazů sluší hledati vinu na úraze výhradně na straně bratří Jana a Karla H-ových, kteří jeli v době úrazu proti předpisům společně na jednom kole nepřiměřenou rychlostí a na nesprávné straně, držíce se při klikaté jízdě spíše do prava. Není pochybnosti, že všechny uvedené skutečnosti ztěžovaly Janu H-ovi ovládní kola a způsobily, že v posledním okamžiku najelo kolo v levé polovině silnice ve směru automobilu na vůz žalovaného. Znalci odůvodnili dostatečně, že tímto způsobem došlo k úrazu, poukazující na to, jak na vůz dopadl Jan H. a jak přes vůz byl vymrštěn a na levou jeho stranu dopadl Karel H., a na to, kde byly nalezeny kolo a střepiny. Odvolací soud nemá proto příčiny odchýliti se od zjištění první stolice ani od posouzení případu v soulase s posudkem znalců. Jestliže první soud uznal na výhradně zavinení bratří H-ových na jejich úraze a má za to, že se žalovanému plně zdařil důkaz zprošťující jej podle § 2 autom. zák. viny

na srážce, neposoudil věc po právní stránce nesprávně. Odvolání žalobkyně tudíž není ani zčásti odůvodněno.

N e j v y š š í s o u d uznal žalobní nárok důvodem po právu jednou čtvrtinou.

D ů v o d y:

Na podkladě uvedených zjištění je dovolání částečně odůvodněno co do právního posouzení náležité pozornosti žalovaného v příčině rychlosti jízdy v prudké zatáčce silnice, o jakou tu podle zjištění a správného posouzení nižších soudů šlo. I když nařízením č. 107/1932 Sb. z. a n., platným v době úrazu, nebyla v § 12, odst. 3, číselně vymezena přípustná rychlost v takové zatáčce, bylo přece stanoveno, že je tu jízdu přiměřeně zvolniti, a je-li toho třeba — vozidlo po případě i motor zastaviti. Již tento dodatek ukazuje směrnicí pro posouzení, až na jakou míru je třeba jízdu zvolniti, aby toto zvolnění bylo přiměřené: tak totiž, aby, ukáže-li se toho potřeba, bylo lze vozidlo zastaviti. Tato potřeba se může v prudkém záhybu cesty ukázati zcela nečekaně hned potom, kdy vozidlo vjelo do prudkého záhybu cesty a kdy jezdec tak získal přehled na další nejbližší úsek silnice; z toho plyne, že rychlost musí býti taková, aby bylo lze vozidlo zastaviti na vzdálenost tak krátkou, jaká je úměrná nebezpečí z nepřehlednosti prudkého záhybu cesty hrozícímu. To je též měřítko pro upotřebení všeobecného předpisu odst. 2 § 12 uved. nař., jímž je za všech okolností dovolena jen taková rychlost jízdy, aby řidič byl pánem této rychlosti; nemá-li tedy řidič přehled na jízdní dráhu, musí býti pánem rychlosti v takové míře, aby mohl okamžitým jejím omezením čeliti i takové překážce, která by se mu objevila v jízdní dráze při tom, jak se mu ta jen na zcela krátkou vzdálenost stává přehlednou; musí tudíž míti při volené rychlosti možnost zastaviti vozidlo i na zcela krátkou vzdálenost. Tato možnost závisí v každém konkrétním případě na různých činitelích ve vlastnostech vozu, řidiče, stavu cesty a pod., a je proto nutno její přiměřenost v každém případě jednotlivě posouditi podle všech okolností případu pro tuto otázku rozhodujících. Nelze ji posouditi jen podle zjištění průměrné rychlosti v km/hod., neboť stejná rychlost se ukazuje za různých okolností a poměrů zcela rozdílně ovládatelnou. Spolehlivým měřítkem je při onom posouzení spíše to, na jakou vzdálenost se řidiči podařilo vůz skutečně zastaviti. Z toho lze posouditi, zda byla možnost zastavení na tuto vzdálenost dostatečným prostředkem k tomu, aby bezpečnost osob a majetku nebyla ohrožena tím, že motorové vozidlo může vyvinouti značnou rychlost, čili zda byl řidič pánem rychlosti v míře odpovídající potřebě zajištění před oním ohrožením. Aby řidič motorového vozidla dovedl posouditi podle situace, jaká je v km ona rychlost, jejímž pánem musí být v dané v oné situaci, je právě požadavkem jeho odborné způsobilosti; je to pak ona míra věcné opatrnosti, kterou § 2 autom. zák. požaduje vedle dalších podmínek k tomu, aby se osoba za škodu provozem motorového vozidla způsobenou odpovědná osvobodila od povinnosti k její náhradě. Dovolací soud posuzuje tedy i v tomto případě míru této opatrnosti na základě zjištění prvního soudu, která pře-

vzal i odvolací soud, že žalovaný jel po srážce ještě asi 18 m, při čemž podle zjištění místní situace šlo již o jízdu do mírného svahu (asi 2%). Bylo zjištěno, že automobil v okamžiku srážky nestál, jak tvrdil žalovaný, a nebyla tudíž přijata jeho obrana, jako by po zastavení automobilu, po němž bezprostředně na ně cyklisté najeli, byl znovu ještě popojel dopředu. Musí se tudíž míti za zjištěno, že žalovaný po srážce ve své jízdě pokračoval až do zastavení auta, jehož stopy vedly poněkud do prava směrem na střed silnice, ještě asi na vzdálenost 18 m. I když je zjištěno, že vjel do zatáčky před srážkou průměrnou rychlostí asi 25 km, nutno usouditi, že za zjištěné situace, která pro bezpečnost osob, jež by se v nepřehledné zatáčce anebo v jeho jízdni dráze nalézaly, vyžadovala možnost zastavení na velmi krátkou vzdálenost, nebyl žalovaný pánem rychlosti v míře oné potřebě odpovídající, když zastavil automobil do svahu jedoucí až na 18 m po srážce. V tom, že nevolil takovou rychlost, při které by byl podle všech okolností své jízdy jejím pánem na vzdálenost zcela krátkou, je zanedbání věcné opatrnosti. Příčinná souvislost této opatrnosti v užití rychlosti se srážkou a z ní nastalým škodným výsledkem na životě a zdraví cyklistů, v dovolací odpovědi popíraná, záleží již v tom, že intenzita nárazu cyklistů na protijedoucí automobil byla jeho rychlým protipohybem značně zvýšena, takže následky srážky byly nepochybně mnohem vážnější, než kdyby k ní bylo došlo nárazem cyklistů na automobil již stojící. Uváží-li se, že by se automobil stojící nebyl přiblížil cyklistům do směru jejich jízdy svojí čelní stranou, na kterou takto narazili, nelze vyloučiti, že by jim zastavení automobilu bylo snad umožnilo, že by kolo byli na větší tím dosaženou vzdálenost aspoň poněkud ovládli, aby nenarazilo na čelní stranu automobilu tak přímo a prudce a tím i s následky pro cyklisty tak škodlivými, které by nebyly pravděpodobně nastaly při nárazu kola na automobil jen se strany a pod. Pokud dovolání dovozuje nedostatek předepsané a věcné opatrnosti žalovaného v tom, že dal jen jednou výstražné znamení 15 až 20 m před zatáčkou, nesdílí dovolací soud tento názor a poukazuje v té otázce na důvody soudů nižších stolic. Nevyvráceny zůstaly jejich důvody též v otázce viny cyklistů na srážce, k nimž netřeba nic dodat. Jen není tato jejich vina podle hořejších vývodů výhradná, ale jen částečná, neboť se žalovanému nezdařilo v příčině rychlosti dokázati, že zachoval míru předepsané a věcné opatrnosti při jízdě motorového vozidla. Nejvyšší soud se zřetelem k těžkému způsobu neopatrnosti cyklistů, kteří — oba nedospělí hoši — jeli oba na kole do zatáčky nedovolenou rychlostí na nesprávné straně jízdy, uznává za přiměřený poměr pro prisouzení nároku poškozených na náhradu vzešlé škody 3 : 1 ve prospěch žalovaného.

Čís. 16403.

V nesporném (pozůstalostním) řízení o návrhu na prohlášení fideikomisární substituce za neplatnou jsou všechny osoby, jichž se fideikomisární substituce týká, oprávněny k opravným prostředkům proti rozhodnutí o dotčeném návrhu.